

POLITICKÉ VEDY / POLITICAL SCIENCES

Časopis pre politológiu, najnovšie dejiny, medzinárodné vzťahy, bezpečnostné štúdiá / Journal for Political Sciences, Modern History, International Relations, security studies

URL časopisu / URL of the journal: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk>

Autor(i) / Author(s): Vladimír Naxera
Článok / Article: Recenze na knihu: Albánci a Makedonská republika (1991 – 2014)
Vydavateľ / Publisher: Fakulta politických vied a medzinárodných vzťahov – UMB Banská Bystrica / Faculty of Political Sciences and International Relations – UMB Banská Bystrica

Odporúčaná forma citácie článku / Recommended form for quotation of the article:

NAXERA, V. 2016. Recenze na knihu: Albánci a Makedonská republika (1991 – 2014). In *Politické vedy*. [online]. Roč. 19, č. 3, 2016. ISSN 1335 – 2741, s. 213-216. Dostupné na internete: <http://www.politickevedy.fpvmv.umb.sk/archiv-vydani/2016/3-2016/vladimir-naxera.html>.

Poskytnutím svojho príspevku autor(i) súhlasil(i) so zverejnením článku na internetovej stránke časopisu *Politické vedy*. Vydavateľ získal súhlas autora / autorov s publikovaním a distribúciou príspevku v tlačenej i online verzii. V prípade záujmu publikovať článok alebo jeho časť v online i tlačenej podobe, kontaktujte redakčnú radu časopisu: politicke.vedy@umb.sk.

By submitting their contribution the author(s) agreed with the publication of the article on the online page of the journal. The publisher was given the author's / authors' permission to publish and distribute the contribution both in printed and online form. Regarding the interest to publish the article or its part in online or printed form, please contact the editorial board of the journal: politicke.vedy@umb.sk.

RECENZE NA KNIHU: ALBÁNCI A MAKEDONSKÁ REPUBLIKA (1991 – 2014)

BOOK REVIEW: ALBANIANS AND THE REPUBLIC OF MACEDONIA (1991 – 2014)

Vladimír Naxera*

ROSŮLEK, P.: *Albánci a Makedonská republika (1991 – 2014)*. Praha: Libri, 2015. 395 s. ISBN 978-80-7277-526-2.

Oblast Jihovýchodní Evropy, respektive Balkánu, je mezi českými autory z oboru politologie, mezinárodních vztahů, antropologie a moderních i starších dějin poměrně populárním areálem a řada badatelů svůj odborný zájem soustředí právě do tohoto prostoru. Podíváme-li se na český akademický zájem o Balkán, je na první pohled patrné, že se autoři věnují především slovanským zemím, nicméně stranou zájmu nestojí ani Albánie (z české produkce viz např. Hladký – Hradečný, 2008). Oba tyto prvky – tedy slovanský a albánský – do velké míry spojuje Makedonie jako země, ve které existuje slovanská většina, vedle ní pak podstatná albánská menšina, která se výrazným způsobem podepisuje na politickém chodu země. Makedonií se mezi českými autory zabývá mimo jiných například právě **Přemysl Rosůlek** ze Západočeské univerzity v Plzni, autor knihy, která je zájmem předkládané recenze. **P. Rosůlek** je autorem řady textů, které se věnují Makedonii jak obecně (ze všech zmiňme např. Rosůlek, 2008), tak vztahům Makedonců a Albánců (např. Rosůlek, 2011). Nejnovější autorova kniha se věnuje právě tomuto tématu, tedy otázce albánské populace žijící v Makedonii a jejím vztahům s makedonským obyvatelstvem a místu v politickém systému země celkově. Je přitom třeba podotknout, že v Makedonii kromě Albánců žijí i další menšiny, ale ty zůstávají mimo zájem dané knihy.

Autor si v publikaci klade dvě otázky, které stanovuje v úvodu textu: (1) jaké

---

* PhDr. Vladimír Naxera, Ph.D. působí jako odborný asistent, Katedra politologie a mezinárodních vztahů, Fakulta filozofická, Západočeská univerzita v Plzni, Univerzitní 8, 306 14 Plzeň, Česká republika, e-mail: vnaxera@kap.zcu.cz.

jsou příčiny konfliktu mezi většinovou makedonskou a menšinovou albánskou populací a (2) nakolik je perspektivní mírové soužití obou národů v rámci této balkánské země (s. 17)? Vznik nezávislé Makedonie v roce 1991 není podle **P. Rosúlka** dílem makedonského národněosvobozeneckého hnutí, ale něčím, co bylo umožněné spíše mezinárodní situací na počátku devadesátých let, zejména rozpadem Jugoslávie. Zatímco Makedonci v podstatě „z ničeho“ získali svůj stát, v podstatě šlo o vedlejší produkt odtržení dalších jugoslávských oblastí od Bělehradu, makedonští Albánci byli odříznuti novou mezistátní hranicí od albánské populace na Kosovu. Politický systém včetně ústavy a zákonů, které byly nastaveny v 90. letech, byly do velké míry vůči Albáncům diskriminační, s čímž souvisí i makedonské události roku 2001. Jak ovšem ukazuje ve své knize **P. Rosúlek**, hlavním problémem a důvodem nestability není krize mezietnických vztahů, jelikož reálné problémy země, mezi které patří korupce, špatná ekonomická situace atd., jsou politickými vůdci často uměle transformovány do etnické rodiny (s. 342). Etnické rozdělení tedy není jakousi prapříčinou problémů, ale spíše něčím, na co je možné problémy svést, což dále znesnadňuje již tak komplikované soužití.

Jedním z řešení vzájemných vztahů v průběhu postkomunistického vývoje byla Ochridská rámcová dohoda, jejímž cílem bylo vyřešení konfliktní situace v roce 2001. Tato dohoda výrazným způsobem zasáhla do podoby politického systému, je ovšem otázkou, nakolik se stala a vůbec mohla stát konečným řešením situace. Dohoda obsahovala dle **P. Rosúlka** prvky konsociační demokracie, příkladem je zavedení možnosti menšinového veta – je sice pravda, že možnost menšinového veta je jedním ze stěžejních prvků konsociační demokracie tak, jak je předpokládal **A. Lijphart**, ale zároveň jde dle mého o něco, co nemůže být spojováno výhradně s tímto demokratickým modelem. Je proto otázkou, zda je možné v tomto případě označovat možnost albánského práva veta jako dílčí projev konsociačního modelu, jelikož je patrné, že například k Bosně a Hercegovině, ve které byly konsociační prvky aplikovány opravdu široce (srov. Bauerová, 2013), má Makedonie institucionálně i v jiných ohledech opravdu daleko. Jinak řečeno, aplikace jednoho z prvků konsociační demokracie ještě nevytváří konsociační kontext. V každém případě lze ale souhlasit s autorovým tvrzením, že dohoda vytváří spíše „*milietizovanou*“ (s. 341) společnost. V současné Makedonii nelze hovořit o jedné občanské společnosti, ve které by byl princip občanství nadřazen národní/etnické příslušnosti. Zejména albánskou populací je vnímána jako první krok k dalším změnám, k vytvoření federace (ať již *de facto* nebo *de iure*) (s. 344).

Publikace je rozdělena do šesti hlavních částí, ty pak dále do kapitol. První část je teoretická a obecná, **P. Rosůlek** v ní představuje některé pojmy a koncepty, se kterými dále v textu pracuje – např. pojem národ, nacionalismus, menšina, etnický konflikt atd., to vše nejprve v rovině zcela obecné, následně se zdůrazněním balkánských specifik. Možným sporným aspektem této kapitoly, který vyplývá již z autorovy poznámky v úvodu (s. 21), je směšování pojmů „etnický“ a „národnostní“, zejména nedostatečné vysvětlení důvodů směšování těchto pojmů, které by měly dle soudu řady respektovaných odborníků v daném oboru (za všechny srov. např. Eriksen, 2012) zůstat odděleny, jelikož jsou nositeli odlišných významů. Kapitole lze částečně vytknout také to, že představuje řadu pojmů a konceptů, což dělá na omezeném místě, z čehož nutně plyne jejich zkratkovitost (i když obsáhlé představování by pro účely publikace bylo pravděpodobně nadbytečné). Je otázkou, nakolik bylo nutné některé z těchto konceptů představovat, zejména uvážíme-li, že jsou často konstruovány mírně selektivním způsobem a v některých pasážích netvoří zcela konzistentní teoretický celek. Je to patrné například z autorova konstatování, že na národy a nacionalismus nahlíží z konstruktivistických pozic (s. 18), i když v teoretické části staví vklad často na autorech, kteří do konstruktivistického proudu určitě nepatří (a i dále v textu se konstruktivismus neprojevuje beze zbytku).

Jádro výkladu ovšem tkví v následujících částech – druhá část představuje vývoj situace do roku 1991, třetí se zaměřuje na období od vzniku nezávislé Makedonie do krizového roku 2001, čtvrtá se věnuje právě tomuto konfliktnímu roku a Ochridské rámcové dohodě, která měla být řešením krize. Pátá část se soustředí na postkonfliktní situace do roku 2005 a poslední pak na léta 2005 – 2014.

Struktuře textu nelze nic podstatného vytknout, stejně tak výkladu samotnému. Je zřejmé, že se **P. Rosůlek** v tématu vnitromakedonských vztahů výborně orientuje. Text je přehledný, je založený na velkém množství zdrojů, často zdrojů primárních, včetně množství zdrojů makedonských, například novinových zpráv pocházejících z konfliktního období před přijetím Ochridské dohody. Kniha zpracovává téma do takové hloubky a detailu, jako prozatím žádná předchozí česká publikace, autor mohl zúročit svůj mnoholetý zájem o dané téma.

Publikaci je možné doporučit všem zájemcům o téma z řad odborníků i studentů oboru politologie, moderních dějin nebo areálových studií zaměřených na Balkán. Díky přístupnému jazyku může být text ovšem zajímavý i pro širší

publikum přesahující rámec univerzit. Dílčí připomínky vznesené vůči textu výše je možné považovat spíše za formu diskuse s autorem, nikoli za ostrou kritiku.

Literatura:

- BAUEROVÁ, H. 2013. *Bosna a Hercegovina jako konsociační demokracie. Analýza aplikovatelnosti Lijphartova konceptu*. Praha: MUP Press, 2013. 149 s. ISBN 978-80-86855-98.
- ERIKSEN, T. H. 2012. *Etnicita a nacionalismus. Antropologické perspektivy*. Praha: Sociologické nakladatelství, 2012. 352 s. ISBN 978-80-7419-053-7.
- HLADKÝ, L. – HRADEČNÝ, P. 2008. *Dějiny Albánie*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2008. 716 s. ISBN 978-80-7106-939-3.
- ROSŮLEK, P. 2008. *Makedonie*. Praha: Libri, 2008. 130 s. ISBN 978-80-7277-342-8.
- ROSŮLEK, P. 2011. Problematika soužití Makedonců s Albánci v nezávislé Republice Makedonii. K 10. výročí podepsání Ochridské rámcové dohody. In *Slovanský přehled*, roč. 97, 2011, č. 5. ISSN 0037-6922, s. 581 – 602.